

Toelichting bezuinigingsmaatregelen Fysiek Domein

Algemeen	
Aan	Colleges B&W
Van	Hans Uneken
Datum	19 april 2021
Kenmerk	21.0003101

Naar aanleiding van de bespreking in het extra portefeuillehoudersoverleg fysiek domein op 8 april en de vergadering van het dagelijks bestuur op 15 april is gevraagd om enkele bezuinigingsmaatregelen die opgenomen zijn in de Regiobegroting 2022-2025 nader toe te lichten. Het betreft de bezuinigingen op de GAD en het programma Cultuur & Recreatie. De input van deze notitie kunnen de colleges gebruiken bij het informeren van de raadsleden over de consequenties van enkele bezuinigingsmaatregelen.

GAD

Verhoging uitvoeringskosten GAD

In 2016 is het Regionale Uitvoeringsplan Huishoudelijk afval 2015-2020 vastgesteld. Hierin zijn maatregelen benoemd om de afvalscheiding in de regio te verhogen. Een belangrijk financieel uitgangspunt daarbij was dat de uitvoering budgetneutraal ten opzichte van de begroting 2015 (exclusief de verbrandingsbelasting) gerealiseerd zou worden. De hogere uitvoeringskosten zouden gedekt worden door hogere opbrengsten van grondstoffen en lagere kosten voor het (verwerken) van o.a. restafval. Het grootste deel van deze extra uitvoeringskosten werden vanaf 2019 gemaakt toen de laagbouw is aangesloten op het VANG-programma. Deze extra uitvoeringskosten vielen grotendeels in 2019 nog weg in het jaarlijkse overschot van de jaarrekening en de afvalstoffenbelasting die de GAD toen nog niet hoefde te betalen. Ook zijn de afgelopen jaren de verwerkingskosten gestegen wat in 2020 extra versterkt is door de Corona-crisis.

Samenvattend zijn de afgelopen jaren de afgesproken maatregelen uit het VANG-programma (grotendeels) doorgevoerd maar zijn de verwerkingskosten / -opbrengsten per saldo tegengevallen. Hierdoor zijn de maatregelen niet meer budgetneutraal zoals in 2015 is beschreven. Om binnen het financiële kader te blijven is door de Regio/GAD uitgebreid gekeken welke ombuigingen mogelijk zijn.

Inzet verenigingen bij inzameling OPK

De belangrijkste maatregel die voorgesteld wordt is het optimaliseren van de inzamelfrequenties. Deze maatregel is inclusief het professioneel inzamelen van oud papier & karton. Het inzamelen samen met verenigingen is erg waardevol. Het stoppen met de inzet van verenigingen heeft (grote) impact op (enkele) verenigingen (zie bijlage). Toch zien wij noodzaak hiervoor in het kader van het verder optimaliseren van de uitvoering. Belangrijk bij een dergelijk grote wijziging is een zorgvuldige transitie waarbij er afgesproken kan worden dat verenigingen niet direct hun inkomsten (totaal ca. EUR 250.000 per jaar) verliezen. Een oplossing zou hiervoor kunnen zijn een afbouwregeling over 5 jaar danwel de inzet van verenigingen inzetten bij andere werkzaamheden in de gemeente of de GAD in koppeling met de (circulaire) koppelkansen van de nieuwe Grondstoffenvisie. Dit kunnen bijvoorbeeld werkzaamheden zijn die elders in de begroting tot een besparing kunnen leiden. Te denken valt aan zwerfafval ruimen, schoonmaken inzamelvoorzieningen, educatie op scholen, inzamelacties organiseren van bijvoorbeeld elektrische apparaten.

Beperken openingstijden scheidingsstations / tarifiering

Een aantal voorgestelde maatregelen kunnen niet los van elkaar worden gezien. Bijvoorbeeld het beperken van de openingstijden van de scheidingsstations kan in relatie worden gezien met de tarifiering van het ophalen van Grof Huishoudelijk Afval (GHA) en tarifiering van puin. Dat wil zeggen dat een hogere tarifiering kan zorgen voor minder beperking van de openingstijden van de scheidingsstations. Er zijn jaarlijks 30.000 afspraken voor het ophalen van GHA. Dit is maar een klein deel van het totaal aantal inwoners. De vier scheidingsstations worden jaarlijks bezocht door 640.000 bezoekers. In het Coronajaar 2020 is er 5.500 m3 puin gebracht (1.000 m3 meer dan in 2019). In veel gemeentes is tarifiering van beide onderwerpen gewoongoed of het GHA niet meer opgehaald en mag puin niet meer gebracht worden. Na vaststelling van de maatregelen zullen de tarieven worden opgenomen in de Tarieventabel van de begroting.

Effecten van de bezuinigingsmaatregelen 2022

Optimaliseren inzamelwijze & -frequenties

- Verhogen inzamelfrequentie van PMD en OPK → dit betekent een verhoging van de dienstverlening.
- Verlagen inzamelfrequentie van Restafval → dit betekent een verlaging van de dienstverlening welke passend is volgens het huidige regionale en landelijke VANG-beleid (dat is op dit moment 170 kg per persoon per jaar in de regio en de landelijke VANG doelstelling is 100 kg per persoon per jaar). Er bestaat wel een kans op meer vervuiling van de andere grondstoffen en zal er daarnaast aanvullend beleid nodig zijn voor de luiers en of het incontinentiemateriaal.
- Verlagen inzamelfrequentie GFT → dit betekent een verlaging van de dienstverlening welke passend is bij het landelijke beeld. Deze verlaging leidt niet tot significant minder GFT. De geur- en stankoverlast van met name in de hele warme periodes kan worden beperkt door het stimuleren van het gebruik van biologisch composteerbare zakken die verkrijgbaar zijn in o.a. supermarkten.
- Stoppen met de inzameling OPK met behulp van verenigingen → dit leidt tot een efficiëntere inzameling (geen avond en weekend inzameling meer). Wel kan er nader nagedacht worden voor het compenseren van het verlies van de inkomsten van verenigingen en stichtingen.
- Het nader op elkaar afstemmen van de inzamelfrequenties leidt tot een stabielere, vlakke en dus efficiëntere planning.

Tarifieren ophalen grof huishoudelijk afval

De verwachting is dat door de tarifiering van het (gratis) ophalen van het grof huishoudelijk afval het aantal aanvragen zal afnemen en dat het aantal bezoekers aan de scheidingsstations zal toenemen. Een bijkomstigheid zou kunnen zijn dat er, zeker in het begin, meer dumpingen zullen plaatsvinden.

Tarifieren storten puin/bouwafval op scheidingsstations

Een bijkomstigheid zou kunnen zijn dat er in het begin meer dumpingen zullen plaatsvinden.

Beperken openingstijden scheidingsstations

Het beperken van de openingstijden kan op verschillende wijzen geschieden en is mede afhankelijk van de overige geformuleerde maatregelen. Een aandachtspunt hierbij zijn wel de eventuele effecten zoals filevorming en ontwijkgedrag die kan ontstaan.

Stoppen met PMD zakken

Voor de PMD zakken zijn alternatieven verkrijgbaar bij de supermarkten. Voor inwoners die nog wel gebruik hiervan moeten maken omdat ze nog niet zijn aangesloten op de nieuwe inzamelsystematiek, zal een gratis bestelmogelijkheid blijven bestaan. Door het mindere gemak kan er mogelijk minder PMD aangeboden worden. Deze eventuele vermindering zal naar verwachting worden gecompenseerd door de hogere inzamelfrequentie van de PMD.

Hoe zit het nu met die grijze huisvuilzakken: mag je die wel of niet gebruiken?

Liever niet. Deze ondoorzichtige zakken zorgen ervoor dat het moeilijk is om te controleren of het daadwerkelijk PMD is dat wordt aangeboden. Grijze huisvuilzakken worden bij de sorteerder mechanisch opengemaakt om de inhoud te kunnen sorteren. Als er geen PMD in blijkt te zitten dan vervuult dit andere stoffen of verstoort dit het sorteerproces. Gebruik dan bij voorkeur geen zakken en deponeer uw PMD rechtstreeks in de container. Wilt u toch in de keuken graag uw PMD verzamelen in een plastic zak? Gebruik dan bij voorkeur transparante pedaalemmerzakken. Door gebruik van doorzichtige zakken kan al voor sortering vastgesteld worden of sprake is van vervuiling. Die zijn dus bij de meeste supermarkten te koop.

Cultuur & Recreatie

In de begroting zijn twee bezuinigingsmaatregelen met betrekking tot het programma Cultuur & Recreatie opgenomen:

1. Stoppen bijdrage regioconservator (€ 50.000)
2. Stoppen programmacoördinatie/ondersteuning (€ 50.000)

De consequenties van beide maatregelen worden hieronder toegelicht.

Stoppen bijdrage regioconservator

De consequenties van deze maatregel zijn:

- a. Geen ondersteuning meer aan de musea (zowel praktisch/uitvoerend als beleidsmatig)
- b. Professionaliseringsslag musea vermindert (vb. catalogisering)
- c. 'Cement' tussen de instellingen valt weg (zowel verbindende persoon als verbindende activiteiten)
- d. Grote, verbindende evenementen vervallen met de daaraan gekoppelde bezoekersaantallen (minus 20% bezoekersaantallen, bestedingen) (optie is dat musea dat gezamenlijk op gaan pakken, maar de verwachting is dat daar onvoldoende capaciteit en financiën voor beschikbaar zijn)
- e. Aanjaagfunctie actualiteiten/vernieuwingen vervalt (vb. digitalisering)
- f. Fondsenwerving valt weg (vliegwheel)
- g. Effect naar verwachting het groots voor kleine musea

Alternatief voorstel financiering regioconservator

De financiering van de museale samenwerking onder leiding van de regioconservator bestaat op dit moment uit twee componenten. Een deel van de financiering komt uit de regiobegroting (50K) en het andere deel bestaat uit bijdragen vanuit de gemeenten. Door de samenwerkende musea is een voorstel gedaan om het bedrag uit de regiobegroting te behouden en hiermee een basisfinanciering te creëren voor de jaren 2022 en 2023. De meerderheid van de portefeuillehouders Cultuur & Recreatie (m.u.v. de gemeente Huizen) was positief over dit voorstel tijdens de bespreking tijdens het portefeuillehoudersoverleg op 5 maart. Dit zou betekenen dat de bezuiniging van 50K in de regiobegroting niet gerealiseerd kan worden.

Stoppen programmacoördinatie/ondersteuning Cultuur & Recreatie

Enerzijds zien we een trend van steeds meer regionale en bovenregionale samenwerking met en tussen culturele instellingen. Dit is ook versterkt door corona. Anderzijds is cultuur geen speerpunt in de RSA en is het gezamenlijke programma Cultuur & Recreatie de afgelopen jaren kleiner geworden.

De inspanningen op cultuur zijn vooral lokaal geworteld. De inspanningen op de uitvoering recreatie en toerisme liggen vooral bij Visit Gooi & Vecht.

De regionale programmacoördinatie en ondersteuning vanuit Cultuur & Recreatie bestaat uit de onderstaande inzet. Deze beleidscomponent vervalt met dit voorstel en heeft vooral consequenties op strategisch en tactisch niveau. Natuurlijk blijft het mogelijk dat bestuurders of beleidsadviseurs op dossiers onderling afstemming zoeken maar dan zonder regionale coördinatie.

- a. Bestuurlijke afstemming op cultuur in het portefeuillehoudersoverleg Cultuur & Recreatie. Onderwerpen op toerisme en recreatie kunnen afgestemd worden in het PFHO Economie.
- b. Faciliteren overleg tussen ambtenaren Cultuur & Recreatie. Afstemming op uitvoering toerisme en recreatie blijft (mogelijk op een andere wijze en met een lagere frequentie).
- c. Regionale vertegenwoordiging in ambtelijke en bestuurlijke MRA-overleggen Cultuurimpuls/Kunst & Cultuur en Recreatie & Toerisme.

Op het gebied van cultuur is de Cultuur & Recreatie-voorzitter ook bestuurlijk mede-trekker van de programmalijsn toegankelijkheid en lid van het MRA portefeuillehoudersoverleg cultuur. Ambtelijk is zowel de Regio als gemeente Hilversum vertegenwoordigd in het MRA overleg cultuur. Eventueel kan de ambtenaar vanuit Hilversum de regionale rol overnemen om de overige gemeenten te informeren en te betrekken.

Op het gebied van recreatie & toerisme maakt de portefeuillehouder cultuur vanuit Hilversum onderdeel van het MRA Bestuurlijk Platform Economie en zal deze vertegenwoordiging gehandhaafd blijven. Ambtelijk is zowel de Regio als meerdere gemeenten vertegenwoordigd in de ambtelijke Werkgroep toerisme MRA. Eventueel kan een van deze ambtenaren de regionale rol overnemen en de niet aanwezige gemeenten informeren en betrekken. Daarnaast neemt de Regio deel aan het programmateam toerisme MRA. Deze deelname zal vervallen.
- d. Voorbereiding overleggen met de provincie en vertegenwoordiging Regio in ambtelijke overleggen (recent voorbeeld: provinciaal noodfonds cultuur).
- e. Organiseren regionale projecten op het gebied van cultuur, zoals het Erfgoedfestival of onderzoek naar een alternatief festival naast het Erfgoedfestival.
- f. Organisatie van bijeenkomsten van de Mondriaan werkgroep (in Corona-tijd stond dit al op een laag pitje).
- g. Regionale coördinatie/projectleiderschap van projecten. Het project cultuureducatie met kwaliteit is al gestopt per 31 december 2020 . Alleen de verantwoording van dit 4-jarige project moet nog in 2021 plaatsvinden. Een aantal gemeenten (Hilversum, Blaricum, Laren, Gooise Meren) zet dit project met andere projectleiders voort en is zodoende deels geborgd. Regionale vertegenwoordiging in de regiegroep Oostelijke Vechtplassen zal vervallen.